

ԻՍԹԱՆԳՈՒԼ 18 ԱՊՐԷԼ
ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Օրհնի՛ճո՛ւն՝ դադէթասընըն՝ գալի՛ն
պիտրորտիկնէ՛ն՝ նէղաըն՝ , Խաբանեա
հիւքիւմէթի՛, ձէնովա տիւքասընըն՝ դոն-
տիւուա թագտիմ՝ օլունմասընտան պէրու
Խաբանեա գըրաւըղը իչին՝ սայիր պի-
րիսին գանտիտա իտրիմէսինէ՛ չաւըմա-
եըպ, Խաւընըղ մէմէքէթին՝ էսասի գա-
նունըարը վէ՛ գանունամէսի իլէ՛ մէշըււ
օլմագտա իմիչ։

Մէզըերը՝ զագէթանըն իւրվիթէն
պիտրտրտիկնէն՝ նէգարէն , խարհճո
պուրունան խրաննեւ էլ չիլերինտոն հիշ
պիրի , խրաննեւ զբրաււղը բիշն պեր
զանտրտաւ արամագլըղա չաւըմասը
ըրճըրտաւ հիւ քիւմիլի թտառփընտան
թալիմաթ ախգ իյլմէմիշ տիր

— Ինկիլթերրատա ւազը Բօնտա Վալէյ նաւ մահելլուէքի օճադարտտ իշէհէն ամէլլըրտէն պին նէֆըր գատաւըը իշլէրինի լիաթիւ իթմիշլը տիր Մէրդուման ամէլլըր շիմտիտէն մաաշլարընա եիգտէ 10 զամմ օլունմասընը մաթլուպի վէ օճադ սահիպլէրի տախի մայիս այընտան էլլէլ մաաշլարընա զամմ իթմէքլէլի քէտա իթմիշ օլտու գարը սէպէպի իլ օնլար տախի իշլէրինի թաթի իթմէքլիլ գարար վերմիշլըր տիր

—Ճարտնան ալքնան թէլէկրոֆա-
լարն պեաննա նէգարն , պաֆրան-
կա փետր. 18 տէ, Եօգօհամատա պի-
սիւք պիր հարիգ զուհուրի ինչ, տնիկ
զընընա դատար իւրըմիւ վէ պիր
թաղըմէննպի մողաղալարը վէ կէմի-
լէրի եանմըլլար տըր : Լիմանտա պու-
լունան Փըրանսըց կէմիլէրի հարիգտնէ
զուրթուլմուլլար տըր :

—Իօ Եաննիքոտան ալաֆրանկա-
մարտ 26 թարիխիւն ալքնան պիր մէք-
թուպտա Պրոպալիեան մուհարեպէսնիկ
նէ տըրթէլէ խիթեմօ պուլմուլլ օլմասը
հագգընտա ամթիտէքի թաֆսիլլի մա-
լիմաթյար օգուլմուլլ տուր :

Այսպիսով մարտն պերինճի կի-
նիւ, Պրնոզիւեա ժէնէրալըրնտա
Ղամարա նամ ժէնէրալ, Ս. քիսապանը
սօլ զրեւըր իւզըրինտ, անսըլըն Լ
բէզին թաճըլը զօմանտասընտս պուլու-
նան ապաքի իւզըրինէ հիւճիւմ պըրը-
անլէրի զըլըմտան կ'էլիւմը տիը : Անգ-
լիւր դապիտան, տիըթաթըլը Բօքէզըլը-
մանտանի միըրալը Բօքէզըլը : Մանչէր-
ըն յիսի տանի, բէյիսի վիւքըլա Ղամ-
նօս վէ պըր չօղ պիւլիւք զապիթանս
էօտիւրիւվիւլէր տիը : Լօքէլին վա-
լիտէ վէ զարընտաշարը, տէթընէ
Ֆիւր էվլադարը, ճէնէրալարը վէ պ
թագըմ պիւլիւք զապիթանարը էս
տիւլմիւլըլը տիը : Օն էնտի բաթ թօք-
պըր չօղ միւճիւմանթը հարպիլի :
Լօքէլին քաաֆիէյի էսվապ ու էսգա-
լէրի Պրնոզիւեալըրնտն էլինէ տիւ-
միւլ տիը :

—Իրոհա հիւրհամէթի պու աբ
գուվէյի ասքերիեխի տէհէթու պ
հալէ վազ իյլէմէքտէ տիր : Մէղքի
հիւրհամէթ պու սէնէ 102,000 քի
ռիւքի ասքերիեխէ ալաճաթ օլուպ

Հիմնական 87,000 նկարների տվյալներ
միջոցով :

Այն Բէթլեհէմի, Կոթմաշի, Օ-
տէսայ վէ սայիբ տիր, չօդ շէհր/րն
տէօքմէխանէլերի պինէրնէ Թօլիբ
տէօքմէքտէ տոր/ր : Բուսան Տիւքմէ-
թի կիւսան Էքէ պէն իրիֆնէ վէ 300
պին դարթմ, Էարտորթմադա տոր

— Թիպմըղ դաճեթասը, Սիւէիչ պօղա
ղընտան, Էւրոյանըն Հընտիսթան իլ
օլան թիւճճարլըղընան նէ տէրէճէ մուհա
սէնաթ հասըլ օլաճաղընա պիր իսպա
օրնագ իւղընէ չու աթիտէքի վազտէր
պէհան իլլէփչ տիրի Շէօյլէ քի բաժու
պալեալարը իլէ հիւլլի պուլունան պի
վաբօր, ալտիթանկա վեաթվար 12 տ
Պօմպէյտէն եօլ չըգմըչ օլուտղու հալ
տէ, մէգքիւր բամուգ իլէ եաբըլըչ
օլան աթէլիգտն պէզի նիւմունէլէրին
պիրապիր ալարագ մարտ 29տան Պօմ
պէյէ կիթմէց իւղընէ եհնիտին Լիվըր
բուլունան եօլա չըգապիմըչ տիր իմո
մէգքիւր վաբօրուն Պօմպէյտի թիւք
տէպ վէ Լիվըրբուլունան եօլա չըգմա
արասընտա 45 կիւն կէպիչ տիր, վա
բօրու մէգքիւր աթի եօլ իլէ մէղքու
եօլու անճագ 100—120 կիւնաէ գա
խալայիլ իր խալ :

— Ո՛րիննատան պիտորիտիտիկենն չաբէն ալաֆրանկա ապրէ 20 տէ՛ 1 օյլ տէն սօճրա էթմէ՛ք եուլաբուճու չազարաւան եարքսնտան ղիեատէսի իշէրինէ թաթէլ իթմիշ տիբ : Ղարուլաբուլարաաքի ֆուրունշարտա իլլե էթմէ՛ք եուլաբուճու ու չազարաֆուրունշարք թէրք իթմիշէլը վէ ֆուրուն սահապլըրի իէ ֆուրունյարք թէրք իսամէլէլը պէյնինտէ զուհուր իոմէն մուարաղա իւզըրնէն պեր թազմէ ուլլըրն սուզլուզարք զուհուր իթմիշ տիբ : Ֆուրուն սահապլըրի զապթիշէ՛ք ճէլս իթմիշ իթմիշէլը իսէ տէն զապթիշէլը մուլլէնէթ իթմէ՛ք իսթէմէ յիպի ֆուրուն սահապլըրին Կիւնիսիբալիթէհէ իրաալ իմիշէր տիբ :

Հարգելի նազըրը, Վիկնմանին մո-
լմահիբը ասաքիւրիսուն եւղըրուն
լուգ սանաթըրը պիւն 300 ն.ֆիւր աս-
քիւրի էլմէք եւղըրսունըր իյն ֆի-
րունըրա եօլմարչ տըրա Լաքն մի-
նիսեալ իթէնն մեղապէհէսի սպէս
տէ, Ֆըրուն սահիպլիւրի իւէ եւղ-
ըրունու ամէլէլրուն միւրէքքիւյ ա-
միւսըրէլիք գոմիսիս իշէլիւր զի-
սըղըրունտան, մուսըրալանը եւպ-
տա թէալիւ պուսանըր մ'մու-
պուրնմագտա տըր :

— Աւագործնկ ա ապրիլ 7 տէն , ե
նի Պատ պիւյիւք տիւգաորնն Ռոր
աեա խայրուլ սուրբթատ իրատ իյն
կի նութգունտան պերու, Գարըլըի
էհալի հեր կիւն մէլի ագոտ խոր
եւքտիւ էհալիսն, մէլիքէթըրնն
թիգլալիէթի մուհագաւ իթմէք
աբուսինտէ պուլունուղունու իլան
լէմի տիր :

— Ամէրիգալը Եհնի բագամըն
րիսի, վագթր միւսաաաէ իյլէտիկինս

յոս տնթիտէտէքի հիտապալը բոտրէք
էյլէմիշ տիր: Եւոյլէքի Բրիտանոսն
մէլյուսօնտն պրու երգտն Յֆայի:
հիտապի իլէ ֆայեղէ վրէլէն պիր
(ՏԻՅՅԻՐ) Կալլընը ֆայեղէ 11-178-120
տալը (պիր Ամբրգա տալըը 22 Ղէ
19 վր. արը) հաւրիմիշ, լաքին մէլքէլ
այնի աւ, տոնի վազըթտա վէ այնի ֆա
յիղէ ֆայեղէ գոնուպ, վէ իշլէմիշ
ֆապիլէրին ֆայիլէրի իւսթէ գոնու
տուգտա, էօլլէ պիր: ճէպիմ մէպըը
հուստիէ կէթրէր իմիշ քի: իկը մեզ
բիւր մէպալ ալթուն օլտս իմիշ, տնը
իւլ տիւեհա պիլիւքի կիւտէ օլտ
րադ: 84.840.000.000.000 քիւրը
(գոնտ) եպիրլապիլէր իմիշ:

Վէ՛կէր մէջքերէր ֆայիղին մէջա-
շը՝ պու հիւսքի հիւս տիւնեա իւզ
րիւսէ պուրունան պին միւն օն ինանաւ
րա միւսավէ սուր՝ իտէ լմագոսիմ իտիլ
սէ իմիւ, հեր պրեի, մէջքեր ալ լմու-
քերը լկրան, 81, 840 լման ախշ իտէ
ճէք իմիւ :

1) Է կէր մէջքէր քահանայի քեր
 րէրէր արեւուն քէ Կան Գան Դուն
 միւ Բար Թորուն Խթիմալ օրուն
 քէ տար Գատ 500 մէթր Էր Գա
 Խէն Կեր կէրէ Բէջքէր մէջքէն
 Կեր ունունուն տիկէր ունուն գատ
 կիթմ ք Իչն 74 Իկէր Կէնէ Դր
 Թան Խմիւ :

ՏԱԽԻԼԵՅԻ

Եւ պառ բնծել մարհ կհեհե Պապը
աւելի վուգու պուլան թէշըթի մտ
տեթ րևտֆի հաշըթի խիաֆէթ ի
նահիտէ իրատ պուլուլան նութգ
Հիւսնու ռըշըշնապըթ հինշնախնն տ
րէթի միւսիֆիստ արը :

« Հէր սէննին իպթիտասընտա, ս
 « նէլի սապրգանըն իճմալը վուգու
 « թընը ճէմ՝ իտիպ, թահիթը նազալ
 « զօյմազ ֆայտէտէն իսալի օլմատո
 « պիթթէճըրւպլ, սապիթ օլմուշ տու
 « պուռուշա տվայիր վլ մճալիս
 « մմուրընի տվլէթին, իյֆայի վլզայի
 « մուայեէնէնէ մարուֆ օլան մլա
 « լըրինին տլրէճէսի, վլ տվլէթի ալէն
 « նին թարիզը թարագըրտա գաթ ի
 « մէքտէ օտուղու մէսաֆաթըն մըգտ
 « րը պիր գաթ աահա մալիւմ օլու
 « լէլէն ելլ իշինտէ, տվլէթի ա
 « իէմրղին հէր պիր չիւպլէնտէ իճ
 « օլունան իսլահաթ վլ կլօրինէն թ
 « րազղընաթ, ճէնապը Հազղըն իհս
 « մախսուօր վլ ճիւմլէնին մլաթի
 « թահէտէսի սլըրի օլտուղունտան,
 « պապտէ ուրկեսաը քիպրիեսալէն
 « սալը թէշէքքիւր վլ հէր քէսէ պլէն
 « նր մլմուռնիէթ իսլըրիմ:

«Տա՛սիլէն մէջՆուտ օլան իշ պու
 «սարը հասէնէ, տէ՛վլէ՛թի ալեհմի
 «միւնասեպա՛թը խարիճեհէսինտէ տա
 «նարի օլուպ, տիւէլի ֆախիմ,
 «պէյիիմզտէ մէվՆուտ օլան ըվփապը
 «տու՛թի վէ մվլալաթ ան պէ ան լ
 «զալտ վէ թէէքիտ իթմէքտէ տիր
 «պունա եհնէ տէնյի սապըզանըն վ
 «դաւաթ մէսարընտան օյմազ իւր

« պաղը հիւքիւմարանը հայմ, թիւնվա-
նըն. վէ բըրէնսլըրն վիլլիթալարը պիւր
« տելիլի ալէն օիւր :

« Իշխման պառլամենտը մեզ ասը
 « լէ զէման, ասաքը սայիր. եւ մուգայիւն
 « օւրտոնքի, Եկայիլտե Երւզ սէնտե, ան
 « ճաղ հոտը օլապիլէն շէյլը, շիտիտի
 « պէշ սէնտե վիճուտե կէրիքտե, վ
 « պիր Եւանտան արթմաղտտ օլմաղլա
 « զու պապտե մէսայիր օլանալը թէն
 « զըպիվէ անտան սօնրա, օլ հալտե տե
 « վամ Իտեպիլմէք Երպապը հիւքիւ
 « մէթին իգլտամաթը Իրթեփալիշ վ
 « մէսայիր տայիմէսին միւհիմաճ արը

Կենտէն ալէ յճ, սէնէ յի պապը
 գառաւ տալի ղիքը օլունտուղը կէ
 պի, թարազընաթը վազըն պախ
 թէվազգեթ օլմաեղպ, պիւ ազս թա
 թազընաթ ճտիտէ յի միշէվիթ օլ
 մազ կերթ տիր

Թարեմի վե թէքարե հաճած օր
 մատրղը վեճ հիւ, միւլքին հոսուր
 մամուրիեկէթի, վե կհալիւնին թէզանե
 ար սերվեթի, վե պինար մեւեկի յթի
 թեկսիսի եսպապընը պիրի, վե պեւ
 լն ագտուի, իսթիլաթ վե մուամէլաթ
 թընը քսընը վե սուհուլ թի մասա
 տէնի տիր, վե պու տաքի թիմուր
 տաթի եօլարտան վե մեմալքտէ պու
 լունան էնհարըն սէյրի սէֆանէն գ
 պիլիեկէթի օյանլարտան վե պազը մ

«Տալլի թիճարէթ» օլան սէվահէիէն լ
«մանլար ինչաքնտան իպարէթ տի
«չիւնքի Տէր շէյտէ օլաուղու կիպ
«պոնտա տախի թագափիւլ էճէմա
«էյ միւհիմ գագիտէսին ըպտէթ
«լունմագ էլզլմ օլաուղունտան, շիմ
«եէ գատար եալիլըմը վէ եալիլըմ
«սընա գարար վիլիվիշ օլան լիմիմ
«եօլլարտան մանտա, գանշը խալի
«լարըն թագափի, տիվէթճէ վէ խա
«ճա էն խալըրլը վէ մնֆաաթլը իս
«անէրին թահըզզ վէ թայլինի վէ չ
«քէթէր վէ եալստ սուվուրու սաիրէ
«ինչալարընա թէշէպ պիւս օլունճա
«վագըթտանէ մըգտար մասրաֆա մի
«թաճ օլաճագլարը վէ խաթթըն կէ
«ճէյի եէրլէրին ճալ ու վագիտէթի
«վէլ էմիրտէ պիլինէրէք, անա կէօ
«եանի, մալիւմաթ իւզլէրինէ գալ
«վիլիլպիլմէք իշին, էհլ վէ միւ
«մէա միւհէնտիսէր մարիֆէթի ի
«քէշֆէրինին իճար վէ խարթալա
«նըն թլըթիպ վէ թլըրիմ իթտիրի
«սի վէ գապիլի սէյրի սէֆաին օ
«էնհարտին իսթիֆատէ թարիգ
«թահարրիսի վէ լազըմ օլան լիման
«ըրն իսթիհասալը էպպապը ինչաք
«միւզթաղը կէօրինիւր :

« Պիտոէ վագաա թէվսիի թիծաբ
« վէ զերբաաթընս վէ պիւնապէրին, թա
« մի սէրվէ թ վէ րէֆաճըն էստս վէ
« զատոթմաթընըն պիրի, մահուելա
« պիլ սուհուլէ վէ ազ մասրաֆա,
« քաճ վէ սահիլէ նազլի իսուսուսու
« տէ, եալընըզ պոնուն իլէ տախի մա
« լուպ թէմամլիլէ հասըլ զլամաեըզ,
« հազ արազ իտէն իսթիֆատէ սուրէ
« նի իսթիհալ իլէ, ամէլ իսթըր գերա

մէն կողմէն յոյսը կարած կը դառնայ Պէշիկ-թաշ: Եւ գտած ընդունելութիւնը կը պատ- մէ, թէպէտ Գեր. խորէն եպիսկոպոսն հրա-ւերի տոմարակաջ օգնութեամբը շատ քանա-նային կ'ոյնկալէր, բայց 'ի դուրս Գեր. Սէթեան սրբազանն հանգուցելոյն ընտան-եացը կողմէն եղած հրաւերն ընդունելով բարեհաճեցաւ օծման Պատարագը մատու-ցանել, միայն հինգ քանանայով, որոց ե-րեքը Սթեփանիւզէն էին, մին Ղալաթիաէն եւ մին ալ խաղաղէն, եւ որոց մեր խո-րին շնորհակալութիւնը կը յայտնէր: Բայց լոկ դազարը վերցնելու համար ութ քանա-նայ պէտք էր, Բերայի գերեզմանատունէն պանդուխտ քահանայ գտնելու համար մարդ խրկուեցաւ, հին ալ միայն մէկ քանանայ կայ եղեր, անոր ալ հասակը չէր ներքը գա-զող բառնալ, ուստի չորս քանանայ միայն յարմարեցաւ դազարին, մնացեալ չորսն ալ ըստ եկեղեցական կանոնի չէր կրնար աշ-խատեցնել ըլլալ, այլ հարկն ստիպեց որ վեց երիտասարդներու «Ողորմեցի» ըս-տելով դազարին համար զգեստաւորուին: Այսպէս օտար ծանօթներէ եւ ազգայինե-րէ խուռն բազմութեամբ յուղարկաւորու-թիւնը կատարուեցաւ 'ի նշան յարգանաց գիւղացեաց կողմէն:

Տե՛ս, ընթերցող, կղերականաց զիրար յարգելու վիճակը, մինչեւ անգամ յետ մա-հու, որոց յուղարկաւորութեան գտնուել-նուն համար վարձք չըստանալին յայտնի է: Ինչպէս պիտի ըլլար, սուրբ հարք, ե-թէ հարուստի մը յուղարկաւորութեան հը-րաւիրուէիք, մինչդեռ այսպիսի նուիրական պարտաւորութիւն մը կատարելէ ասանկ ան-տեղի պատճառներով ետ կը կենաք, որոց ներքին համար ձեզի պէս ըրիտ անզգայու-թիւն մ'ունենալու է: Դուք ալ ձեր մա-հուն ձեզի վայել եղածը պիտի ընդունիք հարկով, թէպէտ այն անձնուէր անձանց չէ խօսքս, որք, ցաւալի է ըսել, փոքրիկ բացառութիւն մ'են մեր կղերականաց մէջ: Երբ կը մեղադրենք օտարին կղերական ան-տեղութիւնները, կը մեղադրենք եւ մերն ալ, եւ չենք ուզեր որ մեր սուրբ եւ ազատ ե-կեղեցեւոյն արտա բերող կրօնականներ ու-նենանք: Այնքան «Աստուած օրհնէ» ով յո-ղովորդը խաղաղու եւ «աղջոյն ձեզ» ով օ-տարին սեղանակից ըլլալու տարիները: Բայց որովհետեւ ամեն եկեղեցի 23 քահանայ չը կրնար ունենալ, ուստի խոնարհաբար Ամեն Սրբազան Հօր աւշադրութեամբ կը յանձնենք սոյն խնդիրը, որպէս զի բարեհաճի կամ սոյն օրէնքը վերցնելու որ կրօնականի մը թաղ-ման անվարութիւնը կը հրաւիրէ, կամ սոյն պաշտօնէից օրէնք մը զնեւով այսպիսի մար-դավայել կանոնի մը պարտաւորեալ ընելու:

ԶՈՒԳԱՇԻՒ

ՀԱՍՈՒՆԱՆՑ ԵՒ ՀԱՎԱՀԱՍՈՒՆԱՆՑ

Ինչ է պատճառն որ չ'ըրից ամսոց հետեւ անդադար կը յուզէ հռոմէական Հայ ժողովուրդն: Ի պատասխանի այս հարցման, ամէն մարդ, Հայ, Ֆրանկ, Հռոմ, Հասունեան եւ Հակահասունեան, ո՞րք եւ իցէ եւ ինչ եւ իցէ, եւ 'ի բերանոյ տալով անգամ եւ ստնուաւ, մէկէն կը քոչէ: Անիրաւութիւն. Այն-չափ իրաւ է այս պատասխանն որ մէկ Հասունեան մը չկայ որ ուրանայ զայն կամ ըսէ թէ այս յուզման պատճառն այլ իմն է քան զայս: «Հռոմէական Հայոց արտօնութիւն կամ իրաւասութիւն մի կայր զոր այսօր Հռոմ կը զանայ նմի» եւ ազգի պառակտեալ յերկուս, Հիւսունեանց կողմնակցութիւնն խոնարհա-բար կընդունի զանիրաւութիւնն եւ կը զրկէ զինքն անինայ: Իսկ Հակահասունեանք այս բռնութեան դէմ ապստամբելով, կը մերժեն զանիրաւութիւնն եւ կը բողոքեն նորա դէմ քրտի մտքը յա-նուն արդարութեան: «Եւ այս ժողովուրդն, որոյ բնատուր ձիրք էին հիւս-րար հպատակութիւնն եւ հանդարտա-բարոյ խաղաղարարութիւնն, յանկարծ հուժեղեանց եւ հիպերեանց մասնաօք թռնուաւորեալ եւ հերձեալներուս, կը յուզի եւ կը ծփայ ալեկոծեալ ծովու նման: Ինչ որ կրօնամոլութեան եւ դա-տաքնութեան ատենից արհաւիրք յիշին պատմութեան մէջ, ստորեւ մնան քան զպատմութիւնն զոր ազգէ երկկողմնակի այս երկպառակութիւնն, երկուց եղբարց

անհաշտ թշնամութիւնն յաճախ տես-նուած եւ 'ի լըս եկած է: Բայց երբեք չէր տեսնուած որ այս թշնամութիւնն հասներ մինչեւ յուրացու թիւն, եւ երբ մին օտարութիւն անիրաւութեան դէմ մըր-ցէր, միւսն քաշէր զուր օտարին եւ միւսը 'ի կուշտ եղբոր իւրոյ:

Երկպառակութեան հիմունքն դնելէ ետեւ, կարծէ որ անկողմնակից աշօք պահիկ մի ընենեք նաեւ՝ զընթացս երկուց կողմանց, ուստի միոյն եւ միւսոյն գործք եւ արարք ինքնուրոյն ծագեն: Եւ այս պատկերիս մէջ դատարար եւ փաս-տաբան իրենց իրաւունքն պաշտպանելու ատեն, արդարութիւնն զուտ եւ մա-քուր քան զսովի եւ իրրին 'ի հայեւոյ ունենեալ գայ յերեւան:

Հասունեան. Կաթողիկոսութեան երեւելի քուլին է Պապն Հռոմայ: Հակահասունեան. Կաթողիկոսութեան երեւելի քուլին է Պապն Հռոմայ: Հասունեան. Եւ նորա փոխանորդն է Գեր. Հասուն կաթողիկոս: Հակահասունեան. Եւ նորա փոխա-նորդն է Գեր. եւ իրաւասէր կաթողիկոս մի:

Հասունեան. Հայ կաթողիկոսը իրաւասութիւնն պէտք է զօհէ Հասունեան ինքնուրաց յամառութեան:

Հակահասունեան. Հայ կաթողիկոսը իրաւասութիւնն պէտք է պահպանել 'ի Հասունեան անձնուրաց յամառութեան:

Հասունեան. Որ կը մերժէ զանձնու-րացութիւն կը մերժէ զՀասունեան. եւ որ մերժէ զՀասուն մերժէ զՊապն Հռոմայ:

Հակահասունեան. Որ կը մերժէ զա-նիրաւութիւն, մերժէ զՀասուն, եւ որ մերժէ զՀասուն, ոչ մերժէ զՊապն Հռոմայ:

Հասունեան. Եւ որ մերժէ զՀասուն, անօրէն, անիրաւ, եւ անհաւատ է, եւ պէտք են մերժել եւ հալածել զայնպիսին:

Հակահասունեան. Եւ որ մերժէ զՀասուն, ոչ անօրէն է եւ ոչ անհաւատ, այլ իրաւասէր եւ իրաւախոհ, եւ լու է համբերութիւն քան զբռնութիւն:

Հոս կանկ առնենք, Տեսանք թէ ինչ պէս կրկին կողմնակցութիւնը ելած 'ի հաւատարմորդ սկզբանց եւ 'ի մի եւ նոյն հանգանակի, տարբեր վախճաններու կը հասնին եւ իրերաց հակառակ միջոցն-րու կը զիմեն: Գուցէ երկուքն ալ միա-միտ եւ երկրորդն իրաւացի են իրենց պահանջմանց մէջ: Բայց անտարակոյս միջոցն եւ վախճանը զգալի եղանակաւ յիշեցանք զանազանին:

Հասունեանց կը մերժեն զերենց եղբարքն եւ առկախն զպաշտօնակիցս իւրեանց: Ցայս վայր քուցէ չէ անցանել ըստ օրէնս: Բայց անարգել, բայց գորովել, բայց հալածել եւ ենթարկել քրեական յանցանաց եւ մահու չափ պարտաւոր առնել, սա ոչ միայն կաթողիկոսութեան սահմաններէն դուրս կը ցարկէ, այլ ամէն օրինաց, իրաւանց եւ արդարու-թեան, կրօնից եւ անձնական ազատու-թիւնն, քրիստոնէական ոգին, ամէն քաղաքավարութեան եւ քաղաքակրթ-թութեան ընդունուած եւ հաստատուած օրէնք մատուցանին յողմակէզ կու-տակցութեան ոգւոյն: Ինչպէս կը պատասխանեն Հակահասունեանք այսպիսի բռնական եւ եպիւրեյ վարմանց Հասունեանց: Հռոմութեամբ, համբիւրութեամբ, եւ հեզութեամբ: Աշխարհք որ հանգիստեալ կանգնած են այս տարօրինակ մենամարտութեան, թո՛ղ վճռեն: Օտարք որ ծաղրեն եւ եւ որ այսպիսին բայց ոչ որ զանալ զերեւանն եւ զարդարութիւնն որ ցայտէ յայս գիմակալու-թենէ, եւ այս անկողմնասէր դատաւ-տանին առջեւ, յիրաւի, ըստ Սամբոնի, զօրութիւնն է հզօրին, բայց իրաւունքն են հարստահարելոյն եւ համբերողին: «Երանի՛ք ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ եւ ասիցեն բուն չար զձեզ, ցնծա-ցէ՛ք եւ ուրախ լիւրօք, զի վարձք ձեր բազում են յերկինս:»

Այս անկուր հարստահարութեանց եւ անսովոր ամբաստանութեանց սովա-րական գործի մի է «Զայն ստու թեան» (Ուտա) որ գամնայն յանդիմանէ Հասունեանց բայց 'ի ճշմարտութեան: Այս գործին որ յետ պատուելոյ զհակահասունեանս կախակալեալ, բանադրեալ, սրբա-պիլծ, հերետիկոս, ֆարմասն եւ այլ տիտղոսներու կամ մակդիրներու անուա-նակցութեամբ, զիջանի մինչեւ 'ի խոր-ուսածն գաղութնականարար լուր թեամբ կանցի 'իւր կլած չէ թէ պարզապէս ոչխարներն 'իսկ խառնուի չորթերն եւ ահարկու գոմէշներն: Եւ ոչ մենք մեր սովորեալ երկայնմտութենէ ելելով, խոյզ եւ խնդիր լինել կուզենք սրբապղծու-թեան եւ անկրօնութեան որ տեղի գը-տած է մէջ Հասունեանց, եւ անտեսա-բար անցնելով ասոնց վրայ, կը յանձնենք զնոսա ինք իրենց դատաստանին որ կը-սէ: «Աշխարհիս մէջ եւ սուսիս ամէն ազգաց եւ կրօնից թաղաւորի պաշտօ-նէին եւ կարգաւորին նաեւ գերեզմա-նատան տէրութիւն ըլլալ» անձին վրայ ձեռք բռնալն յանցանք է ու Սէտա, թիւ 11, իսկ արդ, ինչ է այն Ստեփանեան վարդապետին ծեծ ու փնտն, եւ այս 'ի Հռոմ 'ի մայր քաղաքն կաթողիկոսութեան, եւ այս 'ի ժամանակի յորում Տիեզերա-կան համագումար ժողով ժողովեալ է, եւ այս ըստ վկայութեան եւրոպական եւ օտարազգի պատմաց: Այսուհետեւ ինչ կը մնայ ըսել եթէ ոչ թէ «որով դատաստանու գտնէք, դատեալիք»:

Միանգամ եւ եթ խոնարհարար յոր-դոր մատուցանեմք Հասունեանց. ճըլ-մարտութիւնն է յարգարութեան եւ ոչ թէ 'ի բռնութեան, 'ի հեզութեան եւ ոչ թէ յամբարտաւանութեան, 'ի հա-մոզման եւ ոչ թէ 'ի ստու թեան: Եթէ կուզեն քրիստոնէական ոգին պահպանել եւ իրենց դատն պաշտպանել, նոյնչափ երկայնմտութիւն կը ցանկա՛ք նոյնն որ չափ է անիրաւելոց եւ որչափ անկրեւ տեսանի 'ի Հակահասունեանս: Միայն նո-ցա նային, եւ ջանան անոնց օրինակին հետեւիլ:

Բա՛գ

Պաշտու 13 ապրիլ 1870

... Խաղաղի:

Արքեւնի թիարնի Հայ բանտարկելոց կողմանէ անցեալ աւագ հինգշաբթի օր (ապ-րիլ 9) ընդ երկու թաղիս Մեծ Թաղակոն խորհրդոյ խնդրագիր մ'աղղուած էր, որով կը խնդրէին քահանայ մը, որպէս զի իրենց քրիստոնէական պարտաւորութիւնները կու-տարեն, եւ նիւթական նպաստ, եթէ զթա-սիրաբար կը հաճին:

Թիւեալ խորհուրդը զայս լիմանալով իսկ եւ իսկ կանչեց նախատես եւ առաջարկեց որ գը-թա իրտ անձանց գտնու ու կարեկցութիւ-նը ինչեալ բանտարկելոց վրայ հրա իրելով. անոնց ի նպաստ ըրած կամաւոր նպատակներն հաւաքեմ, ընդունեցալ առաջարկութիւննին սիրով եւ 72 դ. հաւաքեցին, որուն վրայ թաղ խորհուրդն ալ 130 դ. յաւելցուց, ու-րով գումարն եղաւ 202 դուրու:

Այս գումարը Ս. Զատիկի նաւակատեաց չարսթ օր առաւօտուն կանուխ թաղիս Ս. Եկեղեցեւոյ քահանայ Ս. Աթանազիոս Հօրն ու Տէօքմէնի Սիմօն աղային հետ տոնիք ու թիարանը գնացին: ... Խաղաղի, սիրտ պէտք էր որ իրմանար ինչեալ Հայ բա-նտարկելոց սրտածմիկ հառաչանաց մղձուկ ձայնը լսելու, անըմբը վիճակին եւ աչեր-նէն թափած դառն արտօնութիւնները տեսե-լու: ... Անմիջապէս փութաց զանոնք կրօնապէս միսթարի ինչեալ Ս. Հայրը եւ տարած գումարնիս բաշխուեցաւ, որուն վը-րայ ունեցած ուրախական զգացմունքնին բացատրել անկարելի է, մանաւանդ այն յու-սոյն համար, զոր իրենց տունիք պարտու-պատշաճը անյապաղ տնօրինելու մասին ձե-ռնհաս իշխանութիւնէն:

Խոջի դէմ մեղանշած կըլանք, եթէ չի յայտնենք բանտարկելոց Ս. Պատարագ տես-նելու համար մեզ յայտնած սրտազին բաղ-ձանքն ալ, մանաւանդ բողոքելի որ կընէին ընդդէմ իրենց յատկացեալ Ս. Հօր դատա-պարտելի անփութութեանը համար:

Ահ, քանի՛ մոլորեցելի էր, երբ կըսէին թէ մեզ Օսմանեան բարեխնամ տէրութենէն սահմանուած հացը աւելցնելով սակաւապիւ-

տութեամբ կը ծախէինք եւ անոր պէտք լիւզ ընելի տալ վուզէինք իրեն, աղոթատեղի-ներն իս լուսաւորեալ համար, սակայն չէր բերեր: ... Խաղաղի օտարազգի բանտարկե-լոց, որք ք: Նորթսն կղերականաց յանձ-նուելով եթէ ոչ մարմնապէս, զէն հոգե-պէս կը մխթարուին ու մեղ նման այս յու-սահատ դժբաղդութիւնը չունեն:

Զայս կըսէին եւ մնացորդը արտօնա-նկերուն աւարտել կը թողուին:

Մեր հոն երթալէն քանի մ'օր յառաջ բանտարկելոց խնդրագիր մ'ալ գրել տուեր ու ինչեալ խաղաղութեւ լուսնային զխառնին յանձնել են աղաչելով որ չունեն: Սրբազան Հայրիկին մատուցանէ, սակայն, ո՛ր պիտէ, ինչ քարաբարտութեամբ եւ նեղամտու-թեամբ չէ մատուցեր, որով տնօրէնութիւն մը չէ եղեր ցարդ:

Թիւեալ անխոյժ քահանային վրայ լուսն-տարկելոց ըրած բողոքոյն իրաւացի ըլլալը կը հաստատէ նաեւ նոցա խնդրագիր Տաճիկ Պէշին ցաւելով յայտնելն մեզ թէ պէտք էր այս քահանային անհոգութիւնը խթանել, բայց մենք այսպիսի ընելով կը բաւականա-նանք Ամեն Ս. Հայրիկին ոչ չարութիւնը առ այն հրաւիրելով հանդիմ:

Մասնաւորապէս շնորհակալեաց արժանի կը համարեմք Մեծ Թաղ խորհրդոյ առ բան-տարկեալսն ըրած գթասիրութիւնը, մանա-ւանդ անոնցմէ ընդունած խնդրագիր ան-յապաղ Գաթարիարքայան ուղղելն:

Խոջիւնով, ... Խաղաղի, որ հոճիք ներկայս հրատարակել եւ խորհրդածութիւն-նիք չզուտալ: Միամ եւայն:

Մ. Ստեփ. Չէլէկի:

Համակիս պարտաւորութեան ճշդութեան ես ինքն իսկ կը վկայեմ:

Տէր Ստեփէ:

Պաշտու Ս. Հրաչտակապետ եւ կեղեցւոյ:

Պաշտուքի մեթոդապետ հէր օգու-եան Հայրն, երկրէնստե, պիւլիւք պիւր աճը տու եւ ծաղկեցաւ շիւրհէ եւ օգ տուր լաքին պուռնուն ին պէրապէր շու տախի շիւրհէ սիւղ տիւր քի, միւլէթիվիլոտէ էքսէր քէսան, եւ լաքիլ լաքիլոտէ աճը մաղղա ալըմը լէ եւախո քեաֆի սայմաղաւ օլուպ, լէ Ֆիլիլէն իճրաեա կէլինտիքտէ իսէ, բէք ազ քէսան թարաֆընտան կէօ-րիլէքտէ տիւր:

Միւլէթիվիլոտէ ալըմը հաղորդսին տիւրգաթը թամմէ օլուռուպ, լէ կէլէ-ձէք վաղթի իսէ հիտապա ալընաձաք օլ-սա, պիւղ տէրիլ քի, տէսիլ հէր քէս իւրիշէր կէօզ իլէ, իւլա երւզ իլէլէր կէօզ իլէ ալընապ եաշար տէօքտէ ազ տըր: զերա, ու մուսլէն լէ ետալը տուրթիտէ, նէ ֆուգարա լէ պիւլարէ/եան գայրըլ-մագտա, լէ նէ իլըրուս իլէն խոյլաթ-խանէլէր ալըմագտա, լէ նէսէ քեաֆ-ֆէյի ֆագըրըլըն, սէֆիլիլին լէ մու-սիպէթին սէպէպի էվլէլի օլան տգիտու-թիւն էօնիւ ալընմաք իլէլէթ լէ մագ-սէտիլէ, մէթթէպլէրին հալէրի իսլաւ իտիլիպ, լէ իլթիլա իլթիլի գատար մէթթէպլէր ալըմագտա, լէ էհէմիլլէթ թի չէտիտէսի պուլընան ուլում ու ֆիւնուէն էօրթթիտիլէքտէ տիւր:

Պուլնալը սէյլէտիքտէն սօնրա, զեքրի կէչէն թէրանէտէ պուլընան քահանայ հագընտա տախի շուռու սէյլէրիլ քի, էկէր, պիւղմ պուլընան եւտի սէքիլ ալ էվլէլինէ կէլինձէն գատար թանրաղըւ մըլ քահանայ իսէ, թէրանէտէքի մահ-պուլարտան զիեաւտէ աճըմաեա շուեան տըր: չիւնքի, պըրագալում էօյլէ պիւրնա զեք լէ միւ հիմմ մէմու իլլիլէթ էհէլէթ լէ լեւագաթը օլմաղղընը, իլթիլիտա-ղըլ լէ սէֆիլիլի իսէ օլ մէրթէպէտէ տիւր քի, թէսէլի իտիլա գաթըրմաթ իլին պիւր քահանայ տախի օնուէն իլին թույթին զըլընա ճալիլ տիւր, լէ հէր քէս պիւր իսէա վիւրմէք իւզրէ, եւ լաքիլ շուռու խապէր վէրիլիլ քի, պիլմէլիլ գաչ սէ-նէտէն պէրու, միլլէթ թարաֆընտան պաղլանմըլ օլան ալըլալըր ալմամուր-զընտան, Ալաւ ալըլալ պիւր գաչ դու-րուշ խաղաղ վիւրթմ տէսի, պիւր գաչ տէ ֆա, առէթա տիլլէնձի գըրաֆէթիլն տէ, քէնտի վագթիլիլէն «Տնտառական խորհուրդա կէլտիլիլի կէօրմիւ շիւզ տիւր: ...

Պոնևիր Տէր սէպտեմբրտէ, Մ . Վէլիշ վէ դում . վէ Մ . Գառգիւք պիրատելէր, վէ Մ
լիւ-Սիւստոռ էճղութեանէլերինաւ ասթրոմագոստտ տորրար :